

VRTNICA

O ROŽAH

Za vrtnarje in pesnike je vrtnica kraljica med cveticami, saj je lepota teh cvetov res izredna. Vrtnice ponujajo razkošno bogastvo različnih barv, oblik in vonjev. Pomislimo na preprosto lepoto šipka, predstavljajmo si pastelno očarljivost starih sort ali pa bogato lepoto modernih hibridnih sort. Redke so rastlinske vrste, ki bi kazale tako raznolikost. Razlikujejo se po rasti, velikosti, listih in obliki. Z njihovim cvetjem lahko odenemo ves poletni vrt, pa naj bodo to majhne lončnice ali bogato razrasle plezavke. Bodisi, da jih gojimo samo v razkošju strogo geometrično urejenega vrta ali pa jih vključujemo v bujne mešane nasade, vrtnice so in ostanejo tisto najlepše, kar lahko vrt ponudi v vročem poletnem dnevu. Raznolikost tega rodu je tolikšne, da je primerna za skoraj vsak kotiček na vrtu. Lahko se zaradi nežne rasti, lepega listja ali prefinjenega vonja odločimo za starejše sorte vrtnic ali pa izberemo novejše sorte, ki dolgo cvetijo. So zelo prilagodljive rastline, ki dobro uspevajo skoraj povsod po svetu. Najbolje se počutijo v toplih območjih zmerne podnebne pasu, nekatere pa tudi v subtropskih ali izrazito hladnih območjih. V vročih podnebnih pogosto cvetijo neprekinjeno skozi celo leto.

Rod vrtnic je kar neverjeten. Segajo od pritlikavih, ki zrastejo komaj 15 cm visoko, preko raznih velikosti in oblik grmovnic do plezalk, ki dosežejo višino 12 metrov. Njihovi cvetovi se vrstijo od peterolistne preproste lepote divjega šipka do razkošnega mnogolistnega cvetja starih 'gartrož' s premerom do 13 cm; pri mnogih minivrtnicah pa je razpon cvetka komaj 13 mm ali manj. Barva obsega ves mavrični spekter razen modre. Pravo čudo je tudi izredna razširjenost gojenja vrtnic. Vrtnice so požlahtnjene. Prihajajo tudi nove sorte z novimi značilnostmi. Lastnosti vrtnic: dobra lastnost je da so odporne na mraz in zmrzali. Prevladujejo rdeče in rožnate barve. Manj je uporabna rumena in bela barva cvetov. Vrtnice pa so šipke pri cvetenju in rasti.

BARVE CVETOV:

Danes poznamo vrtnice praktično vseh barv: od nežnih pastelnih do intenzivno rdečih in rumenih. Barvni razpon cvetov sega pri starejših sortah od bele, komaj zaznavno rožnate in intenzivno rožnate do škrlatno rdeče, vijolične in purpurne barve.

VONJAVE:

Vrtnice so dolgo cenjene predvsem zaradi vonja. Prijetne in različne vonjave odlikujejo večino starejših sort in tudi nekatere moderne vrtnice. Vonj vrtnic je težko natančno opisati saj se po značaju in po intenzivnosti čez dan spreminjajo. Nekatere vrtnice, predvsem plezalke, dišijo tako močno, da odišavijo ves vrt.

BARVE LISTOV:

Nekatere vrtnice so barvno zanimive tudi sicer, ne le po cvetovih. Take sorte so vrtu v okras dalj časa, ne le takrat ko cvetijo. Barve listov je od umirjene sivozelene od intenzivno svetlečih se modrozelenih. Te rastline so lepe tudi, takrat ko ne cvetijo. Svetli zeleni listi japonskega šipka so značilno valoviti, po čem je dobila vrsta tudi ime. Listi nekaterih vrtnic (R. glauca) so temno slivove barve, listi drugih (R. virginiana) pa se jeseni živo obarvajo.

OBLIKE CVETOV:

Vrtnice se razlikujejo tudi po obliki cvetov. Od enostavnih posamičnih cvetov šipka, do elegantno zvityh cvetov pri modernih sortah in bogato vrstnatih cvetov starejših sort

- Enostavni (4 - 7 venčnih listov); Polvrstani (8 - 14 venčnih listov); Vrstnati (15 - 20 venčnih listov); Izrazito vrstani (več kot 30 venčnih listov); Ploščati - odprti navadno nevrstnati ali polvrstnati s ploskimi venčnimi listi. ; Skledasti - odprti nevrstnati do vrstnati, venčni listi oblikujejo odprto in skledasto cvetno središče; Koničasti - polvrstnati do izrazito vrstnati, kot hibridne čajevke, visoko tesno zvito središče; Žarasti - klasični zviti, na vrhu ravni, polvrstnati do izrazito vrstnati, kot hibridne čajevke.

Okroglasti - vrstnati ali izrazito vrstnati, enako veliki venčni listi se prekrivajo in oblikujejo okrogel cvet.

Rozetast - skoraj ploščat, vrstnat ali izrazito vrstnati, neenaki venčni listi se delno prekrivajo.

Rozetast štiridelen - ploščat, vrstnat ali izrazito vrstnat, neenaki venčni listi so razporejeni v štiri kvadrante.

Pompon - majhni, okrogli vrstani ali izrazito vrstani cvetovi iz množice majhnih venčnih listov, navadno v šopih.

BARVE LISTOV:

Nekatere vrtnice so barvno zanimive tudi sicer, ne le po cvetovih. Take sorte so vrtu v okras dalj časa, ne le takrat ko cvetijo. Barve listov je od umirjene sivozelene od intenzivno svetlečih se modrozelenih. Te rastline so lepe tudi, takrat ko ne cvetijo. Svetli zeleni listi japonskega šipka so značilno valoviti, po čem je dobila vrsta tudi ime. Listi nekaterih vrtnic (R. glauca) so temno slivove barve, listi drugih (R. virginiana) pa se jeseni živo obarvajo.

OBLIKE RASTI:

- Blazinasta plazeča vrtnica 30 ali manj cm,
- Miniaturni grm 40 cm ali manj
- Miniaturna debelna vrtnica 30 cm - deblo
- Pritlikavi grm 60 cm ali manj
- Grm - običajna rast več kot 60 cm
- Poldebelna vrtnica deblo 75 cm
- Standardna debelna vrtnica deblo 1 m
- Povešava debelna vrtnica deblo 1,5 m
- Stebrasta vrtnica okoli 2,5 m
- Vzpenjava (popenjava) vrtnica

ČAS CVETENJA:

Vrtnice, ki vsako sezono večkrat cvetijo, se v obdobju cvetenja vsako leto nekajkrat odenejo v svatbeno obleko. Moderne sorte praviloma cvetijo nekajkrat v poletnih mesecih in še pozno v jeseni - in prav to je verjetno najodločnejši razlog za priljubljenost hibridnih čajevk in floribund. Pocvetajoče sorte med obdobji intenzivnega cvetenja poženejo še nekaj cvetov. Sorte, pri katerih je takih cvetov veliko, katalogi pogosti opevajo kot trajno cvetoče.

Vrtnice, ki cvetijo enkrat v sezoni, vsako leto enkrat pokažejo, kaj znajo, obdobje cvetenja traja praviloma nekaj tednov. Včasih se jeseni pojavi še nekaj cvetov, pojav pa je vse preveč sporadičen, da bi jih lahko uvrščali v prvo skupino. Največ teh vrtnic, ki cvetijo enkrat v

sezoni cvete v juniju in juliju (poleti cvetoče vrtnice), nekateri rožni grmi in plezalke pa odprejo cvetove pozno spomladi, zgodaj poleti ali pozno poleti.

RAZVRŠČANJE VRTNIC

Obstaja kakih sto divje rastočih vrst šipkov (rož), pa tudi veliko naravnih hibridov. Vrtnice gojijo že kakih 2000 let in ocenjujejo, da jih je že nekaj tisoč sort. Skoraj vsaka sorta izhaja iz nepregledne množice prednikov.

Lastnosti **šipka** so, da ima enostavne cvetove, lahko so večji ali pa manjši. Domač šipek je rožnato nadahnjena in nežna. AZIJSKI ima številne sorte, katere so nastale z naravno selekcijo. Cenimo ga predvsem zaradi jesenske barvitosti, okrasn je tudi po cvetenju, plodovih. Uporabljamo ga lahko za prosto rastoče žive meje. Je dobro odporen proti mrazu in pozebam, prav tako pa proti boleznim in škodljivcem.

- ◆ **ROSA CANINA** -zelo pomembna domača vrsta, za podlaga številne njene sorte.
- ◆ **ROSA MULTIFLORA** je Azijski mnogocvetni šipek podlaga za mnogocvetne vrtnice.
- ◆ **ROSA NITIDA** -Ameriški šipek, je podlaga za miniaturne vrtnice
- ROSA MOYESII ' GERANIUM ' - - -** divji šipek R.moyesii katerega sadimo predvsem zaradi lepih rdečih cvetov in okrasnih šipkovih jagod, je res velik.
- ◆ **ROSA ODORATA** dišeča roža iz Kitajske - Azije. Podlaga za čajevka (rezano cvetje).

- ◆ **ROSA GALLICA** je med najstarejšimi rožnimi grmi. Po tej vrtnici je dobilo ime vojskovanje Angležev med belo in rdečo rožo. Je prednica mnogih današnjih hibridnih čajevk in floribund. Junija in julija se šopi rdečih cvetov, ki se razvijejo v majhne šipkove jagode. Primerna je za povprečno velik vrt, škropiti jo moramo proti pepelasti plesni.

- ◆ **ROSA HUGONIS** Zaradi previsnih glavnih vej in nežnega listov je grm tudi takrat, ko ne cveti, lep in dekorativen. Cveti maja, včasih ostanejo cvetovi žal precej zaprti. Posebno po ostri zimi lahko odmre precej poganjkov. Je tudi Kitajska zlata roža.
- ◆ **ROSA CHINENSIS** Kitajska roža. Zelo trajno cvetenje, z številnimi sortami.

- ◆ **ROSA CENTIFOLIA** Iz Kavkaza, cveti rožnato in rdeče. Cveti bogato in tudi dehti.

- ◆ **ROSA CAROLINA** Ameriška vrsta šipka.

- ◆ **ROSA MUNDI** med galskimi šopki je najbolj priljubljen. Majhni cvetovi so različno prižasti, na skoraj pretegnjenih grmih pokončne rasti se odpirajo vsako leto kak mesec (junija ali junija). Kot vsi galski šipki tudi ta dobro uspeva v revnih tleh. Redno ga moramo škropiti proti pepelasti plesni. Koreninski poganjki so močni in številni.

- ◆ **ROSA OMEIENSIS** Iz Kitajske, ima trde bodice in drobne cvetove.

- ◆ **ROSA OMEIENSIS forma PTERACANTHA** Ima rožnato nadahnjene trne.

- ◆ **ROSA RUBRIFOLIA** V osrednji Evropi raste divje, na vrtovih jo gojimo predvsem zaradi lepih listov, ki imajo značilen bronast nadih. Stebla so skoraj brez trnov, primerna za aranžiranje. Majhni cvetovi so komaj opazni in kratkotrajni, šopi temno rdečih šipkovih

jagod pa seveda trajnejši in zelo dekorativen. Če ima malo prostora moramo grm redno obrezovati.

- ◆ **ROSA DAMSCENA** Azijska roža, ima vrstnate cvetove, kateri prijetno dehtijo.
- ◆ **ROSA RUGOSA** Japonski šipek, z lepo jesensko barvitostjo listja, mesnatimi plodovi. Cvetovi se pojavijo na rastlini vso poletje vse do jeseni.
- ◆ **ROSA RUGOSA 'ALBA'** Vrtnica rugosa, ki jo odlikujejo na poseben način zgubani, proti boleznim odporni listi, dišeči cvetovi, privlačne šipkove jagode in izrazita odpornost. Cvetovi so veliki in se odpirajo vse poletje in dolgo v jesen. Precej mesnate oranžnordeče jagode spominjajo na paradižnike. Razraste se v lepo živo mejo, listi se v jeseni zlato obarvajo. Lahko jo gojimo kot rožni grm, a je ne smemo močno obrezovati.
- ◆ **ROSA SEMPERVIRENS** Je vedno zelen šipek.
- ◆ **ROSA SPINOSISSIMA** Bodičasti šipek. Veje so porasle z tankimi igličastimi trni.
- ◆ **ROSA SERICEA ' PTERACANTHA** Visok trnast grm s kar nekaj lastnostmi, ki so za šipek nenavadni. Majhni beli cvetovi, ki se odpirajo junija, imajo po štiri venčne liste. Listi so pernati, občudovanja vredni pa so veliki, pri osnovi 2,5 cm široki okrasni trni na mladem lesu, ki so značilno rdeči. Če hočemo, da obilno poganja, jo moramo redno obrezovati, kar je sicer za vrtnice nenavadno.
- ◆ **ROSA WICHURIANA** Je prezimno zelena popenjavka iz Kitajske.

Čajevke - žlahtne vrtnice

Gosti pokončni grmi nosijo velike, lepo oblikovane cvetove, pogosto na enem stebelu samo enega, včasih pa v majhnih šopih. Cvetovi so okrasni po popkih, razprtosti cvetov, prijetnem vonju, večjih in bleščečih listih. Višina je med 75 cm in 1,2 metroma. Uporabljamo jih za rezanje, lahko jih vzgajamo tudi v rastlinjakih, katere skozi celo leto vzgajamo. Izbiramo perspektivne sorte. Najbolj cvetijo rdeče katere so tudi najbolj trpežne, med tem ko ostale barve cvetijo manj časa in so manj trpežne.

- ◆ **HARRY WHEATCROFT** Tej nenavadno obarvani vrtnici bi lahko rekli tudi spaček ali napaka narave. Navdušila nas bo zaradi neponovljive pisanosti ali pa se nam bo zdela nedopustno kičasta. Vsak posamezen velik koničast cvet je razkošna zmeda barv. Zelo primerna je za vrtno zasaditve; je goste rasti, obilno cvete in je neobčutljiva na dež. Komaj kaj diši, moramo pa jo varovati pred črno listno pegavostjo. Cvetovi so dolgo časa lepi in primerni za cvetlične aranžmaje.
- ◆ **' BACCARA '** Rdeče čajevka, temno opečne rdeče barve.
- ◆ **' ALEXANDER '** Lepa roža, zraste do 1,2 metra, zato je primerna kot samostojen ali za nasade na velikih gredah. Dela tudi lepo nizko živo mejo, ker ima košato rast in veliko zdravega, polbleščečega temnozelenega listja. Številni rahlo dišeči cvetovi so bakrenordeči. Uporabljamo jo za rezanje.
- ◆ **' BRASILLIA '** Cvetovi so številni, lahko so rdeči, oranžni ali rumeni.

- ◆ ' **DEEP SECRET** ' Barva: je verjetno najtemnejša med vsemi rdečimi vrtnicami. Tudi diši bolj omamno, komaj kakšna vrtnica je po vonju bogatejša in izrazitejša. Grmi so povprečno visoki, cvetovi v manjših skupinah. Popki so skoraj črni.
- ◆ ' **LOVELY LADY** ' Rožnata vrtnica, ki se v družbi vseh ostalih rožnatih hibridnih čajevk bori za najvišja priznanja. Cvetovi se veliki in dišeči, stebila močna, zeleni listi veliki in številni. Je trdnega zdravja in tako primerna za vrtno zasaditve. ' **CRIMSON GLORY** ' Barva cvetov je žametno rdeča.
- ◆ ' **APRICOT SILK** ' Elegantni popki na dolgih steblih razveseljujejo z odpirajočimi se svilnatimi venčnimi listi, ki se prelepo prelivajo v marelični barvi. Mladi listi so škrlatni, cvetovi se vodi dolgo lepi. Idelana za šopke in ikebane - a manj primerna za zasaditev. Je izrazito pokončne rasti in je bolj nežne rasti.
- ◆ ' **DUFTWOLKE** ' barva cvetov je rdečeoranžna.
- ◆ ' **DOUBLE DELIGHT** ' Je kraljica med vrtnicami z dvobarvnimi cvetovi. Venčni listi spominjajo na vanilijev sladoled, pomočen v jagodni sok, pri čemer je razmerje med rumenim in rdečim delom zelo spremenljiv. Cvetovi so številni, zelo veliki in močno dišijo, primerna je za rezano cvetje in za razstave, prav tako za gojenje na vrtu.
- ◆ ' **EROTIKA** ' cvetovi so temno rdeči z oranžnim nadihom.
- ◆ ' **SUPER STAR** ' V mnogih vrtovih se je udomačila kot visoka vrtnica za zasaditve na gredah, zaradi dolgih stebel je odlična za rezano cvetje. Nikoli ni bila zares popolna: pozno začne cveteti in venčni listi postanejo ob odcvetanju vijolične. Je tudi zelo občutljiva za pepelasto plesen in pičlo cvetenji starejših rastlin. Je šibko rastoča roža, katera cveti oranžnordeče.
- ◆ ' **SUTTER'S GOLD** ' Cveti v rumeni barvi z rdečim nadihom.

pa tudi slabe lastnosti. Ne diši, začne pozno cveteti, tu in tam požene slepe poganjke in je občutljiva na listno pegavost.

Mnogocvetnice

Primerne so za zasaditev na prostem za grede, v večje skupine, redkeje posamič. V skupinah sadimo samo eno sorto. Delujejo bogato cvetoče. So manj zahtevne, cvetenje se pojavlja skozi celo vegetacijsko dobo, pomeni skozi celo poletje vse tja do zime. Mnogocvetnice delimo na:

Poliante - imajo majhne cvetove, so osnova za razvoj floribund.

Floribunde - zrastejo v pokončne grme, kot čajevke. Toda cvetovi so zbrani v šopke, včasih z dvajsetima ali več cvetovi. Cvetovi so enojni, napol polnjeni ali polni.

POLIANTE: skupina nizko rastočih vrtnic, ki le izjemoma zrastejo več kot 1 meter visoko. Grmi so izrazito prezimno trdni, majhni cvetovi, ki se odpirajo skoraj nepretrgano vse poletje in jesen, so združeni v velike šope. Prvi križanci iz te skupine so se pojavili v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in so bili na začetku tega stoletja zelo priljubljeni, vendar so se le redki ohranili v katalogih. Zamenjale so jih bogatejše cvetoče floribunde.

- ◆ ' **PAPRIKA** ' Cvetovi so svetlo rdeče barve

- ◆ ' **SARABANDA** ' Barva cvetov je opečnordeče.
- ◆ ' **RUMBA** ' Barva je rumenorjava, včasih tudi rdeča.
- ◆ ' **GOLD DJUWEL** ' Je roža katera prijetno diši, cveti pa zlatorumeno.

FLORIBUNDE: Največ prispevajo k barvitosti vrta.

- ◆ ' **ALLGOLD** ' Cveteti začne zgodaj in cvete nepretrgano do pozne jeseni. V deževnem vremenu barva venčnih listov ne zbledi. Cvetovi le te so zlatorumene barve, listi so svetleči in temnozeleni.
- ◆ ' **EUROPEANA** ' Cveti temno rdeče.
- ◆ ' **GLAD TIDINGS** ' Je nemška vrtnica, katera je bila 1989 vrtnica leta, nikoli pa ni bila splošno priljubljena in ni na listi dvajsetih najbolj priljubljenih floribund. Cvetovi so lepo oblikovani, cvetenje obilno, šopi veliki, zasaditve so lepe. Žal pa ima komaj zaznaven vonj in tudi število venčnih listov v posameznem cvetu je majhno. Praviloma moramo ukrepati proti črni listni pegavosti, vendar je vredno truda, če nam ugajajo temnordeče vrtnice.
- ◆ ' **LILLI MARLENE** ' Rozinasto rdeči brsti in temnozeleni listi se mešajo s temačno rdečimi cvetovi. Cvetje se razvija v zmerno velikih šopih in je obstojno.
- ◆ ' **TITIAN** ' cvetovi so rdeči
- ◆ ' **QUEEN ELISABETH** ' Veliki čašasti cvetovi so živorožnate barve in se v vazi zelo dolgo držijo, le duha skoraj nimajo. Ogromna in krepka rastlina, ki lahko doseže višino 2,4 metra, če jo zmerno obrezujemo, je primerna za žive meje ali ozadje obrobne nasada. Ima malo trnja in zelo zdravo listje.
- ◆ ' **DIAMANT** ' - - - ima močno razrast, cvetovi so lososno rožnate barve.

Popenjavke

Najpogosteje jih zasadimo ob stenah, pogosto opletajo tudi različne loke, stebre, ograje, pergol in stara drevesa. Popenjave vrtnice delimo na dve veliki skupini:

- ◆ **Pleزالke**
- ◆ **Vzpenjavke**

Pleزالke imajo značilna upogljiva stebela, ki poganjajo velike skupine manjših cvetov. Praviloma so zelo raščave, poleti pričarajo na vrt obilo barve, žal pa večinoma cvetijo le enkrat v sezoni. Pleزالke so tudi manj priljubljen, ker potrebujejo veliko nege. Listi so zelo občutljivi za pepelasto plesen in jih je potrebno redno škropiti, tudi obrezovanje gosto prepletenih trnastih vej je vse prej kot prijetno. Cvetovi poganjajo na mladem lesu, tako da je potrebno vsako leto odstraniti nekaj starih poganjkov.

Vzpenjavke se za obraščanje zidov in drugih nelepkih opor bolj izbrane. Imajo precej bolj toga stebela in večje cvetove, ki pa poganjajo v manjših skupinah kot pri plezalkah. Cvetovi poganjajo na zrelem lesu, torej na bolj ali manj trajnem ogrodju. Obrezovanje in vzdrževanje sta tako precej lažja.

- ◆ **'AMERICAN PILLAR'** Pred vojno je veljalo splošno prepričanje, da je idealna popenjava vrtnica, zdaj pa nekateri strokovnjaki ne mislijo več tako. Nekateri trdijo, da si zaradi obilnega cvetenja junija in julija vsekakor zasluži prostor na vrtu, drugim pa se zdi, da bi jo morale nadomestiti moderne sorte. Ima nekaj resnih pomanjkljivosti, predvsem je zelo občutljiva za pepelasto plesen, potrebno pa jo je tudi precej obrezovati. Cvetovi so nevrstnati, temnorožnati z belim središčem, nima nobenega vonja. Listi so temnozeleni.
- ◆ **'DORTMUND'** zdrava in prezimno trdna vrtnica, ki lepo oplete steber, lahko pa jo obrezujemo bolj v živo in gojimo kot solitarni rožni grm. Veliki cvetovi imajo po pet venčnih listov, belo središče in prav na sredi izrazito rumene prašnike. Cvetovi se odpirajo vse poletje in dolgo v jesen, če ne odstranjujemo odcvetelih delov, se čas cvetenja skrajša. Olistanos je močna, listi so svetleči, vonj pa je le rahel. Raste bolj v višino kot v širino.
- ◆ **'DOROTHY PERKINS'** Je izrazito občutljiva na pepelasto plesen, zato jo je težko gojiti ob steni. Pozno julija se odprejo veliki šopi majhnih cvetov, najlepše uspeva, če opleta ograjo ali drugo prosto postavljeno ogrodje.
- ◆ **'LEVERKUSEN'** ima zdrave svetleča zelene liste in se oblikujejo po obilnem cvetenju. Dobro uspeva celo na izpostavljenih rastiščih in v hladnejših območjih. Privlačna je, če jo gojimo ob steni ali kot steber. Bogati šopi srednje velikih cvetov se odpirajo od junija dalje, tudi jesensko cvetenje je prelepo. Z obrezovanjem in oporo lahko oblikujemo velik grm. Cvetovi so polvrstnati, svetlorumeni in rahlo dišeči.
- ◆ **'PAUL'S SCARLET CLIMBER'** Ta vrtnica je dolga leta slovela kot vrhunska rdečecvetna plezalka, zdaj pa ni več tako priljubljena. Cvetovi modernejših rdečih sort sčasoma manj bledijo in sort so precej bolj odporne proti boleznim. Ko se vsako leto junija odenejo v množico škrlatnih, skledasto oblikovanih cvetov, je res privlačna, ko pa po enem mesecu odcvete, nič več ne pocveta. Je manj raščava kot druge starejše plezalke.

Miniaturne vrtnice

Miniaturne vrtnice v vrtnarskih zasaditvah res komaj lahko pogrešamo. Kupujemo jih najraje kot lončnice, saj slabo prenašajo spremembe v koreninskem sistemu. Najbolje jih je na prosto saditi spomladi ali zgodaj poleti., marca vsako leto poženejo liste, prvi cvetovi se odprejo sredi poletja in cvetenje se nadaljuje do prve zmrzali.

Celo med miniaturnimi vrtnicami razlikujemo velike in male sorte. Majhne zrastejo v običajnih rastiščih do 22,5 cm, velike pa do 45 cm visoko. Cvetovi merijo v premeru od 2,5 cm ali manj ter do 5 cm ali več.

Miniaturne vrtnice lahko uporabljamo v najrazličnejših zasaditvah. Najprej nam pridejo morda ne misel obrobe in skalnjaki, med poznavalci pa velja, da so najlepše v samostojni zasaditvi na dvignjeni gredi.

Vzdrževanje ni zahtevno, vendar ne tako preprosto, kot bi lahko sklepali po navodilih v nekaterih knjigah. Obrezovanje ni nič posebnega, budno pa moramo paziti, da nas ne presenetijo bolezni in škodljivci. Pozorni moramo biti na pepelasto plesen, črno listno pegavost, odmiranje poganjkov in uši. V sušnih obdobjih ne smemo pozabiti na zalivanje, saj

koreninski sistem precej manjši in slabotnejši kot pri sorodnicah, ki so večje rasti. Hvaležne so tudi za dognojevanje.

- ◆ ' **STARINA** ' sorta ostaja od kraljic miniaturnih vrtnic. Lepo oblikovani cinobrasti cvetovi na ravnih steblih prekrivajo svetleče liste. Cveti od zgodnjega poletja do novembra.
- ◆ ' **ANGELA RIPPON** ' Vzgojena je bila na Nizozemskem, pojavila se je 1978, priljubljena je za zasaditve po vrtovih in za razstave. Je goste, grmaste rasti, zraste do 40 cm visoko. Vrtnati cvetovi so vijoličnorožnate, cvete obilno, zeleni listi so zdravi. Prijetno diši.
- ◆ ' **MAGIC CARROUSEL** ' Lepo oblikovani cvetovi nad svetlečimi listi imajo bele venčne liste z izrazitim rdečim robom. Rahlo diši in je za miniaturno vrtnico precej visoka. Zraste do 40 cm.
- ◆ ' **RED ACE** ' Polvrstani cvetovi so žametasti in temnejši kot običajno, primerni so za razstave in za rezano cvetje. Višina grmička je okoli 25 cm.
- ◆ ' **RISE 'N' SHINE** ' Za mnoge je najlepša rumena miniaturna vrtnica. Koničasti popki so lepo oblikovani, v ugodnih rastnih razmerah bogato poganjajo. Veliki cvetovi imajo klasično obliko hibridnih čajevk in intenzivna temnorumena barva ne bleedi.
- ◆ ' **BUSH BABY** ' Je miniaturna vrtnica goste rasti ima vrstane cvetove nežne lososne barve. Cvete precej bogato. Stebla so visoka približno 25 cm, zeleni listi nesvetleči, odpornost proti boleznim in škodljivcem je boljša kot pri večini miniaturnih vrtnic.

Vrtnice za pokrivanje tal ali pokrovne vrtnice

Pokrovne vrtnice lahko posadimo na mnogo različnih načinov, vendar moramo pred nakupom nujno upoštevati pričakovano višino rasti in površino, ki jo bo prekrila. Pokrovne vrtnice lahko zrastejo 20 cm ali 2 metra visoko, razlikovati jih še moramo še med štirimi različnimi oblikami in velikostmi.

- Majhne plazeče sorte so 30 - 45 cm visoke in se razrastejo manj kot 150 cm v širino.
 - Velike plazeče sorte so višje od 45 cm in se razrastejo več kot 150 cm v širino. Vse plazeče sorte rastejo praviloma v vodoravni smeri in se ob razraščanju večkrat tudi ukoreninijo.
 - Previsne sorte imajo povsem drugačno obliko. Grm poganja sveženj vej, ki se razprejo in spet prevesijo do tal.
 - Majhne previsne sorte zrastejo do 95 cm visoko in se razrastejo manj kot 150 cm široko.
 - Velike previsne sorte pa so vsaj 100 cm visoke in se razrastejo več kot 150 cm v širino.
-
- ◆ ' **AVON** ' Ta pritlikava sorta zraste le 30 cm visoko, razpredena stebela poganjajo drobne zelene liste in majcane, 2,5 cm velike, biserno bele cvetove. Cvete vso sezono in je precej odporna proti boleznim. Primerna je za obrobe.
 - ◆ ' **KENT** ' belocvetna pokrovna vrtnica mora biti res nekaj posebnega, saj je dobila že nagrado. Je lepo raščen grm, kateri je boj okrogel kot plazeč in velikim šopom belih cvetov tudi mokro vreme ne more do živega. Jeseni dozoriyo majhne šipkove jagode.

- ◆ ' **MAX GRAF** ' Prva in še vedno splošno uporabna pokrovna vrtnica. Razrašča se tik nad površino tal in se pri tem gosto ukoreninja, tako da se kmalu razraste v gosto zeleno preprogo. Nevrstnati rožnati cvetovi se junija in julija bogato odpirajo, žal pa ne pocveta. Cvetovi poganjajo v šopih in imajo značilen vonj po jabolkih.
- ◆ ' **RED BLANKET** ' Srednje veliki cvetovi se odpirajo v šopih, ki so značilno rožnatordeči nad temnimi svetlečimi listi. Je precej raščava in se pojavlja v vseh katalogih. Ima večje cvetove. Včasih je veljala za odporno proti boleznim, sedaj pa je občutljiva na črno listno pegavost.
- ◆ ' **NORFOLK** ' Ta Poulsenova vrtnica se oblikuje po rumeni barvi in po prijetnem vonju cvetov, kar je dvoje, za pokrovne vrtnice redkih lastnostih. Je goste rasti in stebila so bogato olistana. Živobarvni cvetovi so res izjemno vrstani in dobro uspeva tudi v tleh, ki sicer za vrtnice niso ravno najprimernejša, ob tem pa še prijetno dišijo. Žal pa ne cvete vso sezono, cvetje je omejeno vsako leto na dve obdobji.

Visoko debelne vrtnice

Debelene vrtnice cepijo največkrat na podlago japonskega šipka (*Rosa rugosa*), ki obilno poganja iz podlage, poskušajo pa jih vzgajati tudi na drugih podlagah. Da bo poganjkov čim manj, vrtnice ne smemo posaditi globlje, kot kaže oznaka; če jih posadimo globlje, spodbudimo rast poganjkov iz podlage. Če je potrebno, obrežemo korenine, ki rastejo najvišje, tako da cepljeno mesto ne pride pregloboko v zemljo.

Debelna vrtnica potrebuje oporo, ki jo zasadimo na stran, s katere je najbolj izpostavljena vetru. Oporo palico najprej prebarvamo z zaščitnim premazom, ki ne škodljiv za rastline. Trdno jo zasadimo na sredo sadilne jame, preden namestimo vrtnico, da ne poškodujemo korenin in ne spodbujamo poganja iz podlage. Postavimo sadiko ob oporo in se prepričamo, da sega palica do najnižje veje. Če je potrebno prilagodimo višino palice. S paličico ali z ročajem orodja se prepričamo, da je oznaka na vrtnici v višini površine tal.

Zasujemo jamo in utrdimo sadiko. Povežemo oporno palico in deblo na dveh mestih. Vezi morejo bito take, da se deblo ne drgne ob oporo. Zank ne smemo dokončno zategniti, dokler se sadika ne prilagodi na zemljo. Vezi je treba prilagajati deblu in jih popuščati vsaj enkrat vsako leto.

IZBIRANJE IN NAKUP VRTNIC

Edini zanesljivi način, da se prepričamo, ali je vrtnica, ki jo nameravamo kupiti, res tista zaželena, je opazovanje rastline, ko nekje rasti že dlje časa. Le tako lahko vidimo, kako prenaša slabo vreme, kako pogosto cvete, kako odmetava cvetne liste, ko cvet umre, kako visoko in gosto bo zrastle ter ali na močnem soncu obdrži barvo.

V vrtnarskih trgovinah je v jeseni izbira največja. Kupujemo samo najboljše sadike. Kjer koli kupujemo vrtnice, naj izpolnjujejo:

- Čajnice, floribunde in grmovnate vrtnice morajo imeti dobro razvit, vlaknat koreninski sistem in najmanj dva močna pokončna poganjka, debela kot svinčnik; idealni so trije ali štirje.
- Za plezalke velja isto, le poganjki naj bodo precej daljše odrezani, približno 45 cm.
- Pri debelnih vrtnicah pazimo na dvojni nastavek, to je, na vrhu debela morajo poganjki izhajati iz dveh različnih mest.

-
-

VRTNICE V POSODI

Z vrtnicami v posodi dosežemo takojšen učinek, so pa dražje od sadik z golimi koreninami in potrebujejo pri sajenju posebno skrb. Sadike izberemo po lepi rasti in zdravem videzu, ne zaradi nekaj lepih cvetov. Prepričati se moramo, da je bila rastlina res vzgojena v loncu in je niso vanj le prenesli, potem ko so jo vzgojili na gredi.

SADIKE Z GOLIMI KORENINAMI

To je klasična oblika za večino vrtnic. V vrtnariji jih izkopljejo, kupcu jih potem sami čimprej prenesejo na dom in posadijo. Za prodajo jih največkrat pripravijo tako, da korenine ovijejo v vlažno šoto. Po pošti jih ponavadi pošljejo v omotih iz povoščenega papirja.

PRIPRAVA VRTNIC ZA SAJENJE

GREDA SREDI TRATE

Prve zasaditev z vrtnicami so znane izpred približno 100 let, zdaj pa so v tradicionalnem vrtu nepogrešljive. Ponekod jih omejujejo in povezujejo z gramoznimi ali drugimi peščenimi potmi, trata pa še vedno velja za najprimernejšo povezavo in potko med zasaditvami. Izogibati se moramo premajhnim in razdrobljenim gredicam, splošno pravilo priporoča manj večjih gred. Grede imajo praviloma pravilne geometrijske oblike, vrtnice pa so posajene v strogih geometrijskih vzorcih. Lahko se odločimo za hibridne čajevke ali za floribunde, ni pa priporočljivo, da mešamo oba tipa.

VRTNICE KOT ŽIVA MEJA

Utemeljena je trditev, napisana v mnogih priročnikih, da so vrtnice lahko odlična živa meja za velike in majhne vrtove. preden se lotimo izkopavanja sedanje žive meje in zasajanje nove. Živa meja iz vrtnic pozimi izgubi liste. Lepa je le, če pustimo, da se razraste v nepravilne oblike, nikakor je ne smemo s pretiranjem obrezovanjem siliti v pravilen kvader. Ne nudi goste sence. Tudi vzdrževanje je enostavno, poleti odstranjujemo odcvetele cvetove, pozimi obrezujemo. Za živo mejo vzamemo sorte katere so prezimno trdne, bogato olistane in odporne proti boleznim in škodljivcem, saj žive meje res ni praktično škropiti 2 - krat mesečno. Rožni grmi iz skupine rugosa so za živo mejo kot nalašč.

ZASADITEV OB OGRAJAH

Obilno cvetenje je pri zasaditvah tega tipa zelo pomembno, zato raje uporabljamo floribunde kot hibridne čajevke. Vrtnice ob ograjah največkrat ne sadimo v geometrijskem redu kot pri gredah, ki so dostopne z vseh strani. Skupine oblikujemo po višini in razraslosti rastlin. Izbira je tu res velika ! v ozadju velikih gred lepo učinkujejo popenjave vrtnice in visoki grmi, pri manjših gredah posadimo v zadnje vrste manjše grme ali vzgojimo nekaj lepih vrtnic v postavne stebre.

VRTNICE KOT POKROVNE RASTLINE

Vrtnice kot pokrovne rastline so nizke rasti in se razraščajo v goste blazine. Zasajanje vrtnic kot pokrovnih rastlin se zdi na prvi pogled novost, vendar je kar nekaj divjih različic, ki so po naravi take rasti. Uporaba razraščajočih se sort je pogosta. Primerne so za obraščanje in prekrivanje pokrovov na jaških in kanalih, za zasaditev obrob in strmih bregov. Pokrovne vrtnice zavirajo rast plevelov, uničujejo pa jih ne, zato se z njimi ne moremo zapljeveljenosti nikdar povsem izogniti.

VRTNICE KOT SOLITARNE RASTLINE

Nekatere vrtnice posadimo posamič in jih vidno razmejimo od ostalih rastlin. V primerno gostih zasaditvah so nekatere napake vrtnic zaradi drugih rastlin skoraj neopazne. Z nizkimi rastlinami v prvih vrstah lahko zakrijemo gola stebela, preveč enostranska rast je med sosednjimi rastlinami lahko celo prednost. Debelna vrtnica pa je z vseh strani izpostavljena kritičnim pogledom. Če je pravilno razrasla in primerno vzdrževana, je prava paša za oči, če jo zanemarimo, je lahko njena podoba moteča.

SAJENJE VRTNIC

IZBIRA PRIMERNEGA PROSTORA

Veliko sonca potrebuje vrtnica, če želimo, da zares lepo uspeva, prav dobro se počuti tudi na rastiščih, ki so zgodaj popoldne nekaj časa senčne. Vrtnice ne uspevajo na rastiščih, ki so večinoma v gosti senci.

Dovolj odcedno rastišče je nujno, zato moramo spodnjo plast po potrebi zrahljati. Vrtnice ne prenesejo zastajanja vode.

Zaščita pred mrzlim vetrom je vrtnici dobrodošla. Zračno rastišče je nujno, da se razvijejo res zdrave rastline. Posebno grmi in debelne vrtnice se slabo počutijo v slabem zračnih prostorih ob zidovih in pod drugimi rastlinami. Vrtnice ne smemo saditi pod drevesa.

Primerne tla so najpomembnejša, na srečo pa jih lahko zagotovimo v večjih vrtovih. Primerne je rahla kislja, srednje ilovnata prst, ki ne vsebuje precej hranil in komposta. Če so tla preveč ilovnata, jih lahko izboljšamo z dodatkom humusa. Tudi tla, ki vsebujejo preveč apnenca, so za vrtnice škodljiva.

PRIPRAVA SADIKE

Če bomo sadili prej ko po desetih dneh po nakupu, sadike pustimo zapakirane v neogrevanem prostoru, kjer ne sme zmrzovati.

Če bomo sajenje preložili za več kot deset dni, sadiko začasno posadimo. Izkopljemo plitev jarek v obliki črke V, sadike tesno zložimo ob levi ali desni breg. Korenine in spodnje dele stebel pokrijemo s prstjo in utrdimo. Poskrbimo za jasne in trajne oznake, saj se lahko papirnate iz vrtnarije v slabem vremenu razpadejo ali na soncu zbledijo.

Če sadimo takoj po nakupu, previdno odpremo vrečke in pokrijemo korenine z embalažo. Odrežemo vse liste, šipkove jagode ali popke, ki so morebiti na sadiki. Če so stebela zgrbančena postavimo vso rastlino za nekaj ur v vodo. Odrežemo propadle in tanje poganjke. Obrezujemo spomladi. Če se nam zdijo korenine suhe, postavimo koreninski del v vodo. Korenine se ne smejo pred sajenjem nikoli posušiti. Pazimo, da so pokrite, dokler ne postavimo sadike v sadilno jamo. Korenine skrajšamo na 30 cm, odstranimo poškodovane dele.

ČAS SAJENJA

Zemlja ne sme biti niti zmrznjena niti preveč mokra. Ravno prav vlažna je takrat, ko se sicer sprime, če jo stisnemo v kepo, in se razleti, ko kepo spustimo na trdo podlago. Novembra je najprimernejši čas v skoraj vseh vrtovih, saj so tla dovolj topla, da se pred zimo razvije še nekaj novih korenin. Prav tako je primeren čas za saditev vrtnic z golimi koreninami v marcu. Je najprimernejši čas za rastišča, kjer so tla zelo težka, za izrazito hladne lege in za kraje, kjer je mnogo dežja. Vrtnice v vsebnikih pa lahko sadimo skozi vso leto, če so le razmere v tleh primerne. Najprimernejši obdobji sta vseeno pomlad in jesen.

PRIPRAVA TAL

Tudi najdražja sadika uspeva le tako dobro, kot omogočajo tla in lega. Komaj bi našli tla, ki so za gojenje vrtnic že po naravi idealne, skoraj vsaka pa lahko zadovoljivo pripravimo. Včasih je bistveno rahlanje s kopanjem in obračanjem (za težka ilovnata tla), drugič ne moremo brez dodajanja humusa (izrazito peščena tla).

Dvojno prekopavanje je koristno, da prezračimo zgornjo plast tal in razrahljamo spodnjo. Najprej izkopljemo 45 cm širok in 30 cm globok jarek na enem od robov površine, ki jo bomo prekopavali. Izkopano prst prenesemo na vzporedni rob. Tla v jarku zrahljamo z vilami za celo dolžino rogljev. Pri tem vdelamo kompost, zreli hlevski gnoj, listavko ali šoto. Nato prvo past zvrnemo v jarek in nadaljujemo z rahljanjem tal v jarku, ki je nastal, ko smo odmaknilo prvo plast zemlje. Ko smo tu vdelali kompost in druge dodatke, zvrnemo naslednjo plast zvrnemo v jarek in tako nadaljujemo vse do konca. Zadnji jarek zapolnimo s prstjo prvega. Majhnih kamnov ne odstranjujemo, ker izboljšujejo strukturo tal, pozorno pa pobiramo korenine trajnih plevelov. Hranilno vrednost še povečamo z dodajanjem umetnih gnojil v gornjo plast. Tako pripravljen tla postimo mirovati do sajenja vsak 6 tednov.

Drenaža je posebno pomembna in dvojno prekopavanje na začetku preprečuje zastajanje vode ob deževju. Na plitkih tleh, kjer je spodaj skorja neprepustne plasti ilovice, se je najpametneje odločiti za dvignjeno gredo, kjer posebej dodamo zgornjo plast. Gredo obdamo s potmi iz materialov, ki delujejo kot odtočni kanali.

OSKRBA VRTNIC

Zastiranje

Zastirka je plast organskega drobirja, ki ga razprostremo po površini tal okoli gojenih rastlin. Pri vrtnicah ima saj pet prednosti:

- Prst je v vročih poletnih dneh bolj vlažna
- Zadržuje rast plevelov
- Izboljšuje strukturo tal, ker dodajamo organske snovi
- Z nekaterimi zastirkami dodajamo tudi hranila
- Pojavi črne listne pegavosti so redkejši in manj močni.

OBREZOVANJE

Vseh grmov in debelnih vrtnic se lotimo po naslednjem načrtu:

1. izrežemo suh les in vsa bolna ali poškodovana stebila. Prerezana veja mora biti bele barve, če je rjava, odrežemo še enkrat - bližje deblu.
2. Izrežemo drobne poganjek in veje, ki rastjo tako gosto, da se drgnejo druga ob drugo. S tem pospešimo odprto rast. Odstranimo poganjke s tal.
3. Izrežemo vsa neolesenela stebila. Prepoznamo jih po tem, da trnov ne moremo z lahkoti odlomiti (s trnom odtrgamo tudi košček lubja).
4. Ostala so nam še zdrava in zrela stebila. Te krajšamo glede na tip vrtnice.

Vse razi morajo biti gladke in čiste. Scefrane dele ponovno obrežemo. Uporabljamo le ostre škarje. Debele veje skrajšamo ali izrežemo z drugim primernim orodjem.

POZNAMEO:

1. *Obrezovanje do tal*
2. *Obrezovanje na polovično dolžino*
3. *Krajšanje poganjkov*

1. Stebila skrajšamo na vsaj 12 - 15 cm. Kratki močni poganjki imajo le tri do štiri brste. Tako obrezovanje je posebno primerno za novo posajene grme in je običajno pri tistih hibridnih čajevkah, ki jih gojimo predvsem zaradi cvetov za razstave. Ne velja več za najprimernejši način pri starejših vrtnicah, čeprav se včasih še odločimo zanj pri nekaterih hibridnih čajevkah, ki so izjemno slabe rasti ali pri pomlajevanju zanemarjenih vrtnic. Nikoli ni primerna za ustaljene in lepo razraščene floribunde.

2. Stebila skrajšamo na približno polovico njihove dolžine. Pri posebno šibkih poganjkih odrežemo več. Tako obrezujemo večino hibridnih čajevk na običajnih rastiščih. Če za vrtnice dobro skrbimo, lahko ob takem načinu obrezovanja vzgojimo lepe cvetove za razstavo in hkrati uživamo lepo zasaditev na vrt. Obrezovanje v živo ne velja več za nujno pri vzgoji cvetov za razstavo.

3. Poganjke skrajšamo le za tretjino. Torej po izrezovanju nepotrebnih vej samo še priščipnemo konico stebila. Tako obrezovanje ni posebno priporočljivo leto za leto, saj so stebila potegnjena, oblika grma ni lepa, cvetovi se sicer odpirajo bolj zgodaj, praviloma pa niso najlepši. Včasih pa je vseeno edini način obrezovanja. Primeren je za zelo raščave hibridne čajevke in pa za tiste vrtnice, ki rastejo na zelo peščenih tleh ali v zelo onesnaženih področjih.

Kdaj obrezujemo ?

Zgodaj spomladi priporočamo obrezovanje jeseni ali pozimi posajenih vrtnic in starih ustaljenih rastlinah. Če sadimo spomladi, obrežemo tik pred sajenjem. Najboljši čas za obrezovanje je takoj na začetku rastne dobe. Gornji brsti se že napenjajo, listov pa še ne vidimo. Če obrezujemo spomladi, pa lahko zima vseeno naredi škodo. Nevarnostim močen pozebe se najlažje izognemo tako, da jeseni porežemo najdaljše veje.

Poenostavljena metoda obrezovanja

standardnem obrezovanju. Enostavnejšega načina si skoraj ne moremo predstavljati: Grm z obrezovalnimi škarjami ali žago za živo mejo preprosto porežemo na polovici. Pustimo vse slabotne in pretegnjene poganjke, lahko pa izrežemo suhe veje.

Okopavanje

Z okopavanjem se borimo proti tistim plevelom, ki jih ne moremo zadržati z zastirko. Okopavati moremo redno in pogosto, tako da podzemni deli trajnih plevelov končno propade. Rahljamo samo zgornjo plast (2 - 3 cm) tal, sicer lahko poškodujemo korenine vrtnic. Okopavanje z namenom, da bi zadržali vlago v tleh, je le redko koristno. Vil v lepo razraščeni zasadi z vrtnicami skoraj ne potrebujemo. Površinsko rahljanje tal spomladi in poleti je sicer priporočljivo, poseganje v globlje plasti pa samo moti korenine.

Zalivanje

K dobrim lastnostim vrtnic štejemo tudi globoke korenine. Zato zalivanje odraslih rastlin v nekaterih obdobjih sploh ni potrebno. Žal pa nekateri vrtnarji prav zato, ker ostajajo vrtnice tudi poleti - v času torej, ko rastline s plitkim koreninskim sistemom, že venejo - lepo zelene, zalivanje zanemarjamo. Poskusili so pokazali, da povzroči pomanjkanje vode v sušnih poletnih obdobjih cvetenja, četudi imajo tudi nezalite vrtnice lepo in neuvele liste.

Nekatere vrtnice morejo zaliti že po nekaj sušnih dnevih - novo posajeno rastline, vzpenjavke ob zid in tiste, ki rastejo na peščenih tleh. Prav vse pa potrebujejo veliko vode v sušnih obdobjih pozno spomladi ali poleti.

Najenostavneje zalivamo z zalivalko brez razpršila, za vsak grm potrebujemo 5 l vode, za velike popenjave vrtnice pa 15 l. Ne zalivamo po malem in večkrat, ampak držimo cev nizko in pošteno namočimo tla okoli rastline. Vodi za zalivanje lahko dodamo topno ali tekoče mineralno gnojilo.

Najboljši način preskrbe z vodo je gotovo kapljično namakanje, ko pripeljemo potrebno količino vode po ceveh prav do grmov. V Ameriki pogosto okopljejo vrtnice tako, da je okoli vsake rastline z nizkim nasipom obdan bazenček, ki ga ob zalivanju napolnijo z vodo.

Dognojevanje

Podobno kot druge rastline tudi vrtnice zelo izčrpajo zalogo hranilnih snovi v tleh. Ob pomanjkanju te ali one snovi, ki je bistvena za zdrav razvoj rastlin, nastopi podhranjenost, ki se kaže v slabši raščavosti in drugih, skoraj bolezenskih znakih. Vrtnice moramo torej vsako leto gnojiti. Z zastirko poskrbimo za primerno količino humusa in nekaterih hranil. Vrtnice pa potrebujejo še nekatere druge snovi, ki jih najlažje zagotovimo s primernimi mineralnimi gnojili. Med pomembnimi sestavinami so predvsem dušikove, fosforjeve in kalijeve snovi.

Granulati, prah ali kristali so najobičajnejše oblike mineralnih gnojil. Spomladi ali poleti jih potresemo okoli rastlin. Glede sestave in potrebne količine se je najbolje posvetovati v vrtnarskem središču, saj se je ob vsak dan večji ponudbi res skoraj nemogoče znajti. Bodimo pozorni na razmerje glavnih treh hranil in tudi na morebitne druge dodatke.

Tekoče gnojilo največkrat kupujemo kot koncentrate, včasih pa tudi kot praške, ki jih raztopimo v vodi za zalivanje. Praviloma so zelo učinkovita in ne preveč draga. Uporabljamo jih večkrat v sezoni.

ČAS GNOJENJA

Standardni program - spomladi, preden se listi povsem razprejo

Okoli vsake rastline potresemo prgišče gnojila za vrtnice, ko so tla primerno vlažna. Vdelamo z rahlim okopavanjem.

Poleti junija ali julija

Okoli vsake rastline potresemo prgišče gnojila za vrtnice. Julija z gnojenjem zaključimo, saj so mlade jesenski poganjki občutljivi za pozebo.

Hitri program - vsak mesec od aprila do konca junija

Primeren način povsod tam, kjer moramo skrbeti za veliko rastlin in nočemo porabiti preveč denarja. Uporabljamo primerno razredčen hranilni koncentrat ali pripravimo raztopino lahkotopnih mešanic.

Poleg tega še vrtnice zalivamo, ređdčimo popke, odstranjujemo cvetove, ter redčimo same vrtnice.

BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI VRTNIC

Praviloma jih spomladi najbolj napadejo škodljive žuželke, poleti in jeseni pa jih bolj pestijo bolezni. Primerno gnojilo le delno zmanjša težave. Dobra oskrba vrtnicam sicer pomaga in se lažje upirajo boleznim in škodljivcem kot zanemarjena rastlina, vendar se tam težavam v vrtu nikoli ne moramo povsem izogniti.

Vsaka poškodba ali zverženost na gojeni rastlini ni nujno posledica napada škodljivih žuželk ali glivičnih bolezni. Prenekatero težavo povzročata slabo vreme, pomanjkanje hranilnih snovi, nenamerno škropljenje s herbicidi ali napake pri gnojenju

NASVETI ZA ZDRAVE VRTNICE

- ◆ **Sadimo le prvovrstne rastline.**
- ◆ **Ne puščamo odpadkov na vrtu.**
- ◆ **Temeljito pripravimo tla.**
- ◆ **Ne sadimo pregosto.**
- ◆ **Primerno gnojimo.**
- ◆ **Tla le malo apnimo.**
- ◆ **Izbiramo primerna rastišča in pravilno sadimo.**
- ◆ **Rastline redno pregledujemo.**

POMANJKANJE HRANIL

- ◆ **Pomanjkanje dušika**
- ◆ **Pomanjkanje fosforja**
- ◆ **Pomanjkanje kalija**
- ◆ **Pomanjkanje magnezija**
- ◆ **Pomanjkanje železa**
- ◆ **Pomanjkanje mangana**

Zmrzal

Prizadeti listi so zgubani in porjavijo, včasih so vidne tudi rumene lise. V naših krajih te poškodbe praviloma niso resne in ob pravilni rezi ne prizadenejo bistveno niti novo posajene vrtnice. Na bolj izpostavljenih območjih in v krajih z bolj celinskim podnebjem, kjer so

zmrzali pogoste, vrtnice pozimi zaščitimo. Pokrijemo jih z smrečjem ali slamo in povijemo. Zaščito odstranimo, ko minejo najbolj mrzla obdobja in vsekakor, preden začnejo poganjati brsti.

VARSTVO PROTI BOLEZNIM IN ŠKODLJIVCEM

Pred začnemo s škropljenjem moramo paziti: izberemo pravo sredstvo. Škodljive žuželke zatiramo z insekticidi, ki jih uporabljamo takoj, ko se škodljivec pojavi. Sistemski insekticidi prodrejo v rastlinske sokove, ščitijo tudi novo rast in učinkujejo na škodljive, ki jih pri škropljenju nismo neposredno zadeli. Fungicidi so večinoma preventivna sredstva, ki jih uporabljamo, preden bolezen izbruhne, in škropljenje praviloma ponavljamo. Natančno preberemo navodila. Držimo se navodil, zlasti ne uporabljamo sredstva v večjem odmerku, kot je predpisano. Nikoli ne uporabljamo škropilnice, ki smo jo uporabljali za herbicide.

Bolezni ki najpogosteje napadajo vrtnice:

- ◆ RJA
- ◆ OŽIG
- ◆ PEPELOVKA, PEPELASTA PLESEN
- ◆ ČRNA LISTNA PEGAVOST
- ◆ ODMIRANJE
- ◆ MAJSKI HROŠČ POGANKOV
- ◆ STEBELNA ROŽNA GRIZLICA
- ◆ RAK
- ◆ SLINARICA
- ◆ KAPAR
- ◆ LISTNI ZAVRTAČ
- ◆ ŠIPKOVA UŠI GRIZLICA
- ◆ TRIPSI
- ◆ NAVADNA SADNA PRŠICA
- ◆ GOSENICE
- ◆ ŠKRŽATI
- ◆ ČEBELA LISTOREZKA
- ◆ HROŠČ
- ◆ ZAVIJAČ
- ◆ VRTNIČIN ZAVIJAČ
- ◆ MOLJI
- ◆ VRTNIČNA LISTNA ZAVIJALKA